

B. 15064.

... etslaadne fond P. 706

MAANOORED

TÕUSVA PÕLVE TULEVIKU TÄHISED

PÕLLUMAJANDUSLIK NOORSOO KUUKIRI

<p>1940 VII aastakäik</p>	<p>Toimetaja mag. agr. E. VINT. Vastutav toimetaja E. JUST. Väljaandja EESTI PÕLLUMEESTE KESKSELTS. Toimetus ja talitus: Tallinn, Pärnu nmt. 6, pk. 54, tel. 484-15. Tellimishind: 120 snt. aastas, 65 snt. poolaastas.</p>	<p>Nr. 1 Jaanuar</p>
-------------------------------	---	--------------------------

Noorte idealistlikud tähised.

Peaminister prof. J. Uluots.

Skaudi sõprade ja juhtide üleriiklikul aastakoosolekul 5. jaan. 1940. Tallinnas pidas peaminister järgmise kõne.

„Meie elame praegu ajajärgul, kus suured rahvad on asunud võitlusse, ja võitlusse mitte üksiku möödamineva põhjuse, vaid nähtavasti oma terve elu ja olemise pärast.

Niisugune suurte rahvaste heitlus ei saa olla suurte jõupingutusteta.

Kui kaua need pingutused kestavad, ei jõua meie praegu ette näha. Selge on aga see, et mingisugused murrangud see praegune aeg endaga kaasa toob kõigi rahvaste elus, iseäranis säärase elus, kes suurte rahvaste taotlus- ja võitluspunktide läheduses asuvad.

Üheks sääraseks rahvaks, kes sajandite jooksul on suurrahvaste keskel asunud, oleme meie, eestlased. On endastmõistetav, et praegune aeg ka eestlusele seab väga tõsised ja otsustavad ülesanded. Meie vanem põlv, kes on elukeerises oma ülesandeid täitma kutsutud, püüab kindlasti kõike seda teha, et meie rahvust, tema olemasolu, tema kultuuri ja ta riiklust säilitada. See on õieti kõige suurem ülesanne, mis ühe rahva kanda on —

o mariiklust alal hoida.

Aga selge on see, et vanemad loodusseaduse tõttu kaovad ning selleks, et elu edasi kanda, ta ülesandeid täitma peavad kordkorralt nooremad, kes vanemate asemele astuvad.

Sellelt vaatepunktilt on oluliselt tähtis nooruse kasvatamine nendeks ülesanneteks, mis Eesti rahval ees seisavad. Ainult üksinda varemate aegade ideoloogiaga, varemate aegade mõttekäiguga meie kõiki ülesandeid täita ja lahendada ei jõua. Uus aeg toob kaasa uusi vahendeid ja uusi mõtteid, mille kaudu teatavaid lahendusi leida võiks. See asjaolu eeldab, et

noorus ennast praeguse aja ülesannete kohaselt arendaks.

Minule näib, et ei füüsiline ega ka vaimne endaarendamine ei anna vajalikke tulemusi, kui ei ole ühte eeldust. See eeldus on idealism. Ma tean väga hästi, et meie praegusel ajal elame materialismi ja igasuguste tehniliste võitude ajajärgul. Seda tõsiasja peame meie kahtlemata alaliselt silmas pidama. Aga minule ühtlasi näib, et praeguse aja mehaanilised ja tehnilised võidud on endaga kaasa toonud need sotsiaalsed, rahvuslikud ja rahvusvahelised sõlmed, mida seni ei ole õstatud lahendada. Kaasaegsetest umbsõlmedest ei pääseta välja,

kui ei seata endale teatavaid idealistlikke tähiseid.

*Peaminister prof. Jüri Üluots
sai 50 aastaseks 13. jaanuaril 1940.*

Ajaloo pöördpunktidel on ikka olnud vaimsed jõud, mis viimati on leidnud lahenduse sellele, mis elu nõudis.

Sel viisil teatavad vaimsed jõud ja ideaalid peavad olema need, mis meid kaasaja raskustest üle aitavad, niihästi rahvastevahelise elu korraldamisel kui ka iga rahva enda seesmise elu korraldamisel. On see aga nõnda, siis

järelikult on noorsoo ülesandeks end varustada teatavate kindlate ideeliste ülesannetega.

Mina olen teadlik, et kõik teie, kes teie siin koos olete, olete säärase ülesannete teenistuses.

Nagu ütlesin, on kõige kõrgem ülesanne igal rahval oma täielikumat elu riigielu näol luua, korraldada ja arendada. Usun, et Eesti noorsugu end nende ülesannete teenistusse mitte üksi ei sea, vaid selleks end ka ette valmistab nii oma füüsilise tublidusega kui ka oma vaimse ettevalmistusega. Seepärast, kui teie täna siin teotsete ja oma ülesandeid täidate, siis kandke ikka kaasas seda teadmist, et niipea, kui teie Eesti rahvuslippu kõrgel lehvimas näete ja teid kutsutakse Eesti rahva

ja ta tuleviku eest seisma, siis tuksugu teie süda tugevasti kõigile neile püüetele, mis Eesti rahvast,

ta olemasolu ja ta riiklust säilitavad ja kaitsevad.

Selles sihis ja selleks kõrgeks ülesandeks, kus on Eesti asi mängus, kõigeiks selleks soovin teile, teie tööle, õnne, edu ja kõike kordaminekut.“

Soome talupojakultuuri edendamisest.

Esko Aaltonen.

Soome vana talupojakultuuri hakkab alles hilja mõjutama uus kultuur. Kogu praegune vanem sugupõlv — ka suur osa linnaelanikkudest — on oma lapsepõlve ja osalt ka noorusea vanades tüüpilistes maakodudes mööda saatnud. Alles käesoleva sajandi algul hakkasid talupoja kodud ja eluviisid uuemaajalisteks muutuma, siis aga toimus kultuuri muutumine küll õige kiiresti. Talupojakultuur on oma iseloomu järjest rohkem kaotanud ja maarahva eluviisid on oluliselt linnastunud. Vanaaegseid rahvariideid pole enam mitu aastakümnet tarvitatud, kui välja arvata Põhjalahe äärsed rootslaste alad.

Elamud, põlluharimise ja muud tööriistad, noorrahva ajaviite kombid, pidulikud toimingud ja muud elunähted on mõne aastakümnega moodsateks muutunud. Vähemalt selles suhtes on Soome rahvas küll väga vähe alalhoidlik olnud.

Senised püüded talupojakultuuri elustamise ja arendamise alal on jagunenud mitme organisatsiooni vahel. Alles 1938. aastal asutati selleks otstarbeks talupojakultuuri sihtasutus, kes nüüd tööd juhtima on asunud. Senised abinõud on peaaegjalikult järgmiselt käsitamist leidnud.

1. On püütud talupojakultuuri vastu imetlust ja huvi äratada. Kaugeleulatuvata tähtsusega on olnud päranditalu tunnistuste annetamine. Põllumajanduslik Keskseks alustas seda 1931. aastal, et neile perekondadele avaldada avalikku austust, kes paljude põlvede jooksul on pidanud sama talukohta, et äratada austust eelsade töö vastu ja kinnitada ka nüüdse põlve sidemeid selle kohaga. Päranditalu tunnistus, millele Põllumajanduslik Keskseks ja kohalik põllumeesteselts alla on kirjutanud, antakse nendele sugukondadele, kelle esivanemad samas talus vähemalt kakssada aastat on elanud ja seda kohta pidanud. Tunnistuses loendatakse kõik vastavad taluomanikud nimepidi, ühes aastate äratähendamisega, mil keegi neist talu on pidanud. Neist tunnistustest on 1931.—38. aastani ligi 2000 tükki välja antud, mis toimub enamasti suurematel suvistel pidustustel. Peale selle on neid ka mõned teised asutused välja annud mõne saja. Selle juures on enam kui sajal juhul selgunud, et talukohta peab sama sugukond juba Soome katastri sisseseadmise algusest peale, mis toimus 1539.—1546. aastani.

Seda toimetust täiendab päranditalu tuulelippude annetamine. Igal päranditalu tunnistuse omanikul on õigus oma talusse üles seada erilist tuulelippu, mille sisse on lõigatud aastaarv, mil peremehe esiisa talusse asus. Kui omanik talust lahkub, peab ta selle lipu ka maha võtma. Juba 1936. aastal püstitati Lõuna-Hämes 60 säärast tuulelippu, mille jagamise alal nüüd Talupojakultuuri sihtasutus tegev.

On veel kaks erivõtet esivanemate mälestuse austamiseks. Peremeestele soovitatakse asetada sündsasse kohta õuele maapinna tasemele mälestuskivi, mille sisse raiutakse talusse asunud esimese esiisa ja esiema nimi ühes asumise aastaga, või ka mõne teise esivanema nimi, kel erilisi teeneid kas talu suurendamise või sugukonna käes alalhoidmise alal. Neid nimesid ja aastaid võib ka trepiastmesse raiuda. Esimesed kivid paigutati Lõuna-Lääne-Hämes 1936. a. ja nüüd õhutab seda algatust jällegi Talupojakultuuri sihtasutus. Soomes on palju külakinkusid, kus aastasadu talude hooned on asunud, mis aga hiljem maade

ümberkorraldamise ja uue jaotamise tagajärjel päris lagedaks on jäänud. Talupojakultuuri sihtasutus kavatseb neid kohti nüüd ära tähistada lasta kivi püstitamisega, millesse rajatakse endise küla nimi ja selle laotamise aastaarv. Kaks esimest kivi püstitati 1938. aastal. Nende mälestuskivide kohta võib tähendada, et Soomes vastavaid kive igal pool kohapeal kerge leida on, kuna kohalikud põllumehed ise vastavad kirjad kivisse raiuvad, nõnda et neid saab püstitada koguni ilma rahakuludeta. Nende avamine toimub mõne piduliku sündmuse puhul kohalikus asulas.

2. Teise rühma moodustavad abinõud, mis vana talupojakultuuri vahenditult elustavad. Püütakse vanu puhtastiililisi ilusaid talusid ja üksikuid hooneid hävimise eest hoida. Eriti on Soomes alalhoidunud aidad, rehed ja saunad. Kohalikud kodukaitse seltsid on neid hooneid omandanud ja nendesse muuseumid sisse seadnud, kuid nende arv on siiski alles 20—30 ümber. Pearõhku pannakse sellele, et need vanas stiilis majad võiks jääda senisteks otstarveteks samadele kohtadele. Talupidajatele püütakse selgeks teha, et need majad stillitute parandamiste ja ümberehituste läbi oma ilu kaotavad ja et neid ka hävitada ei tohi. Talupojakultuuri sihtasutus korraldab vanade stilliliste hoonete päevapildistamist võistlusi. Selle najal toimetas sihtasutus nende majade katalogiseerimist, jätkab päevipiltide kogumist ja hakkab neile talupidajatele, kes oma stiilsed hooned hästi korras hoiavad, austussiltisid välja jagama. Silt kinnitatakse nähtavale kohale välisseinal. Igale vanale stiilsele hoonele põletatakse sihtasutuse märk peale ja kantakse see hoone nimekirja. Kui sääraseid hooneid tahetakse parandada või maha lõhkuda, siis tuleb sihtasutusele teatada. On talupidaja hoone lammutanud või parandades seda muutnud, siis peab ta ausildi tagasi andma. Sihtasutus korraldab neid asju oma kohalikkude haruetside kaudu.

Talurahva elamute vana stiililise mööbli korrahoidu ja kaitset on senini teostanud kodukäsitöö, perenaiste ja kodukaitse seltsid, tehes oma selgitustööd kutseajakirjade ja pildilehtede kaudu. Rootsi perenaisteselts on Ahvenamaal ja Põhjalahe rannikul vana mööbli katalogiseerimise läbi viinud, samuti ka vaibad, kuna Soome osas samasuguseid katseid vähemas ulatuses ka on tehtud. Kodukäsitöö näitustel on tihti ka vana stiilriikka käsitöö osakond esinenud. Vanad tööviisid ja esemete mudelid on varutud. Kodukäsitöö koolidesse on vanaaegseid puuesemeid mudeliteks kogutud. Kuivõrd need haruldased ja ilusad esemed olid, on nendest koolide jaoks täpsed jäljendid valmistatud. Ka vana kodukootud riide mustreid on hoolega kogutud. Kodukäsitöö koolides nõutakse, et õpilased oma kodudes ehk naabritelased vanad riidetükid põõningutel ja mujal vaatluse alla võtaks ja nendest mustriproovid kooli tooks. Paremateks kootakse jäljendeid. Iga tütarlaps peab rahvariide kuduma ja sellest enesele rahvarõiva valmistama. Kui mõni tütarlaps tuleb maanurgast, mille rahvarõivad senini ei ole tuntud, siis hakatakse küsimust selgitama, kuni leitakse rahuldav lahendus. Soomes on ka palju osalt moderniseeritud rahvarõiva modelle kasutada. Nende ehtsust on usaldusväärne, kuna võrdluseks muuseumides rohkesti naiste rahvarõivaid leidub; samuti on ka rohkesti hästi illustreeritud raamatuid nende kohta kirjutatud. Kudumise ja naisterõivaste alal on Soome talupojakultuur ununemas.

Talupoegade vana rahvamuusikat, mis oli juba päris unustusehõlma jäämas, püütakse uuemal ajal raadio kaudu jälle elustada. Asjatundja juhatusel hakati ringhäälingus rahvamuusikat pakkuma. Siis tulid mitmekesistes Soome osades kandli-, viiuli- ja pasunamängijad päevavalgele, toodi ka vanad pillid, nagu kasetohust pasunad ja sikusarved välja. Eeskuju on äratavalt mõjunud ja nüüd ei ole enam karta, et lähemal ajal ununeks rahvatantsud või kaoks kandlemäng. Vanad Soome rahvatantsud, mida kogutud 20.000 ja millest osa ka trükiis avaldatud, leiavad esitamist rahvakontsertides ja ringhäälingus, kuna rahvamuusikal on suur mõju ka Soome komponistide toodangule.

Endiste rahvatantsude elustamiseks tegutseb Soomes rahvatantsuühing. Noorsoo suvepidudel esinevad alaliselt rahvatantsu rühmad. Mõned rahvatantsud on kuni meieajani püsinud ja nüüd eriti levima hakanud.

Mõned teised talupoegade kombed on palju raskemini elustatavad. Kohati on sugukonna- ja kodumaapidudel ning põllumajanduslikudel näitustel vanu Lääne-Soome pulmapidusid korraldatud vastavaks rahvariideis rongikäi-

Kui 19. sajandi üheks iseloomustuseks oli rahvusliku aate tõus, selle aate ideeline kasv ja lõpuks võiduks küpsetamine ning reaalse väljenduse leidmine teostus peale Maailmasõda, on läinud 1939. aasta just eriti olnud selle suure aate surnumatjaks. Eriti väikeste rahvaste eluõigus on saanud läinud aastal sääraseid raskeid lööke, mis suure aate ise tõsiselt vankuma on pannud.

Eesti on ennast suutnud selle suure tormi keskel püsti hoida ja püsida. Ja kuigi ka

meie rahval on tulnud endalt palju anda ja raskeid muresid kanda, on meie hoone üldiselt terveks jäänud. Meie elame iseseisvalt oma riiklikku ja rahvuslikku elu, meie inimestel on tööd, peavarju ja toitu.

Meie peame hoidma oma ideaale, peame neid kasvatama ja tõsisemalt kui muidu nende eest hoolitsema. Need aitavad katsumisaegadest üle saada ja ühtlasi kindlustada tulevikku.

Kui meie rasketel aegadel ka kõike rääkida ja väljendada ei saa, mida tunneme, siis ei tähenda see ometi mitte seda, et sellest mõelda ei tohi. Just vastupidi: seda tugevamalt tuleb seda teha.

R—t.

kude ja rahvuslike toitudega kaetud pulmalaudadega. Talviti korraldatavatel kodumaapidudel on etendatud vanu jõulumänge ja jõulusõite. Mõne kodumaapidu eeskavas on vanaaegsete tööde ja tööviiside esitamine, suurtel maakonna- ja põllumeeste pidudel korraldatakse rongikäigud, kus vanaaegne rahvas iseloomulikus riietuses ja endiste tööriistadega esineb. Üldiselt on aga sääraseid ettevõtteid jäänud näitemängudeks, millest tänapäeva elusse midagi pole üle võetud, kuigi neid liigutatud huviga on vaadeldud. Lõuna-Lääne-Hämes püüti mõne aasta eest sisse seada endist külakoosolekute ja külavanemate süsteemi. Valiti külavanem, kellele anti üle vanemakepp, millesse küla talude nimed lõigatud, peeti koosolekuid. Maapäevale tehti ettepanek külavalitsust jälle sisse seada. Kui see süsteem õieti korraldatud, siis võib ka veel tänapäev talupoja-kultuuri arendamiseks tulus olla.

Et ka nüüdne põlv maaelu ilu ja mõnu tundma õpiks, selleks kavatses Talupojakultuuri sihtasutus valmistada filmi, mis kujutaks vanas ehitusviisis ilusaid talumaju kui ka endisi luulelisi eluvormisid, nagu kirikuskäimist ja võidusõudmist kirikuteel. Ka antakse välja talupojaelu kujutustega kaks suurt pildikogu, milles selle elu ideaalseid külgi esitatakse päevapildis ja kunsttrükkis. Soome pildiajakirjad avaldavad suurel hulgal kujutusi ja kirjeldusi sellelt alalt. Sääraseid motiivide leiavad vastukaja ka linnaelanikkonnas. See tunustab kalduvusest aastatesäruga ümbritseda eluvormi, mida nüüd enam õieti ei tunta.

3. Vana talupojakultuuri ei saa enam kuidagi ellu äratada, mida ka õieti ei püütagi saavutada. Vaid eesmärgiks on vanadest traditsioonidest ja eluvormidest, värvi- ja vormimõistest ilusamat elusisu üle viia kujunevasse, uue elu nõuetele ja vaimule vastavasse maakultuuri. Ainult nõnda suudab see hoida omapära. Seda arengut püüavad edendada kõik need organisatsioonid, kes tegelevad talupojakultuuri alal. Olgu sellest mõned näited.

Püütakse taluhoonete ehitusviisi arenda vana stiili maitstes, kuigi arvestatakse kõigi nende nõuetega, mis uus aeg seab elutubade järjestuse ja sisse-seade suhtes. Riigi ülesandel on avaldatud rida eeskujulikke plaane ja jooniseid talumajade jaoks ning Põllumajanduslik Keskselts juhib nüüd põllumeeste ehitusala. Kuna aga maal ei maksa ehitusseadus, siis on kahjuks palju ehitatud, mis maa kooskõlalist pilti rikub. Edasi on jõutud püüetes taluhoonete mööbli ja sea-

dete alal vana maitset ja ilu esile tuua, kuna koostatud mudelite järgi valmistatud mööblit võib juba igal pool edukamates taludes leida. Eriti on perenaiste ja kodukäsitöö seltsid sel alal koos kodukäsitöö koolidega palju tänuväärlist toime pannud. Veel laiemas ulatuses on kudumise ja tekstiiltööde alal vanadele stiili aadetele eluõigust antud. Taludes on päritud seinavaibad ja vooditekid veel laialt olemas ja nüüd hakatakse nende väärtust jälle hindama. Kudumisekoolid ja kutseajakirjad õhutavad tulemusrikkalt vanade kirjade kudumist.

Käesoleva sajandi algul, mil vana talupojakultuur kõrvale heideti, on selle asemele tunginud igasugusel kujul maitsetus ja stiililagedus, samuti nagu segadus ja inetus ka eluviisidesse ja elusisusse on tunginud. Võtab veel aega, enne kui tasakaal jälle jalule seatakse ja senised puudused kõrvaldatakse. Uut tõusvat põlve püütakse kasvatada vanade traditsioonide vaimus, kuigi moodsate meetoditega ja uute ülesannete jaoks. Talupojakultuuri erinevusi püütakse uuesti ausse tõsta. Selles suunas töötavad Soomes nii aastelised kui ka praktilised organisatsioonid ja nende töö tulemusi ei tule mitte väga kaua oodata, niipea kui leitud on õige eesmärk ja selgitatud tööviis.

Loodusilu kaitseks ja tõstmiseks.

Meie praegusel ajastul oleme harjunud arvestama iga ettevõtte tasuvust. Kui pole loota ilmselt tulu, siis öeldakse: „see ei tasu ennast“, või „mis kasu mul sellest on“; ehk jälle vanasõnaga „ega ilu saa panna patta“. Nagu viimasest väljendusest võiks järeldada, on meil ka möödunud aegadel ilu hindamine kõrvalisemaks asjaks olnud. See on ka arusaadav, kui mõtleme nende rasketele aegadele, mida meie esivanemad on läbi elanud. On loomulik, et kui inimene võitleb vaid oma olemasoluks ja eluülespidamiseks, et siis ei ole vaim valmis kaitsma ega looma ilu. Ilu näeb, hindab ja loob vaba isik, keda ei seo orja ahel.

Oleme paarikümne aastaga, mil olime ise oma vaba kodu peremehed, paljugi tundmatuseeni muutnud paremaks ja ilusamaks. Ja kuigi on raskusi, peame nägema oma kodu ja isamaad kauguses veelgi kaunimana.

Oleme kuulnud kahe sugust arvamist meie kodumaa loodusilu kohta. Ühed ei pea seda kõneväärsekski, ja unistavad ainult välismaadest, et saaks seal näha maastiku ilu. Teised aga, kes on saanud põhjalikumalt tutvuneda „kaugegete randadega“, tulevad sealt tagasi igatsusega oma kodumaa järele. Ja need viimased on siis suuremaid kodumaa ja selle loodusilu hindajaid. Nendest kahe sugustest arvamistest ja tunnetest paistab, et meie oma loodus omab mingit jõudu, millel on suurem mõju meie inimesele, eestlasele, kui

„kaugegete randade“ säral ja uhkusel. Näib, et meie kodumaa lihtne loodus on vastav ja lähedane meie hingeladile. Meie, eestlased, küll imetleme toredaid palme lõunamail ja oleme pisut uhkedki, kui oleme näinud südasuvel lumiseid Alpide harju, kuid need kauged loodusilud ei suuda meid kõtta pikemaks ajaks, vaid meie omad valgetüvelised kodumaa kased muutuvad meile siis veel armsamaks.

Milles avaldub meie loodusilu? Sellele küsimusele on vastata raske, kuna igal maakohal on oma erinev ilu. On küll üldiselt levinunud arvamine, et ilu saab esineda ainult lopsaka taimekasvu puhul ja jõukas maanurgas. Kuid ilu leidub väga sageli hoopis kehvast ümbruses, nagu P.-Eestis kõrge paene merkallas oma huvitava ehitusega ja rikkalikult värvirohke taimekattega (eriti sügisel), või sügisene nõmm, kas ka siin pole mida imetleda.

Meie saared on kõik enamuses kehvapinnalised, kuid nad on kuulsad omapärase ilu poolest. Oleme kuulnud Vormsi saare vaesest, kuid vaatamisväärsest loodusest, Ruhno saarest toredate, tuultest karastatud mändidega ja arvutute kivimürakatega mere ääres.

Abruka, Vilsandi ja Kihnu, need kõik on meile palju kuulnud nimesid ja paljud on sealt matkamast tagasi pöördunud särasilmaliselt ja kiitusega, kodumaa ilust. Kuid mõtleme veel Munamäele, kaugele üle metsade ja

Talu lumes.

Surmvaiksena hangedest maetud
on magavad majad need;
jääkardinaist aknad kaetud,
vaid aida ja laudani aetud
on ahtad ja lumised teed.

Kord öitses siin lõhnavalt kumel
ja helises suvine hüüd
üle maja kui ilusaim unelm...
Nüüd ainult sinaval lumel
veel lendlevad vares ja püüd.

Õhtu talvine tuleb ju ruttu
täis tähti nii otsatu...
Veel kuuled reejalaste nuttu,
siis maja kui muinasjuttu
koob talveöö kahvatu kuu...

H. Suislepp.

nurmeme ulatuva vaatega. Pühajärv oma Sõsarsaartega ja pehme loodusega manab hinge unistust ja vaikset luuarmastust. Kuid neid paiku on veel palju, mida peaksime nimetama ja nägema, nagu Jäneda—Aegviidu vaheline mägede, järvede ja metsarohke maastik, siin saab imetleda looduse heldust ilu vahelduses.

Need on meie üldtuntud kohad, kuid peale nende on meist igal ühel silme ees omad lemmikpildid kodulähedast loodusest. Küll kahjuks on need jäänud sageli ainult mälestuseks, kuna kultuur on hävitanud täieliku looduse koos iluga. Uudismaade harimisega hävitatakse vanad ilusad kasesalud karja- ja heinamaadelt, kuusikud koplitest ja männikud mägedelt. Kui palju on meil hävitatud toredaid metsi luusatelt mägedelt ja seal on praegugi veel kurvaks mälestuseks vaid jämedad, tugevad kännud, nagu rasked kivistid kalmistul, tähistades nagu kestva leina looduses. Enamikjuhtudel inimene ei suuda enam anda asemele, mida mõtlematuses ja saagiahnuses hävitati ja nii on jäänud määratud, enne toreda metsa all olnud maad, nagu mahajäetud lahingväljadeks.

Kuid seda ei sünni mitte ainult laialdastel maa-aladel, vaid vaadeldes igaaüks oma kodus ja lähemas ümbruses ringi. Kas ei mäleta teie, et siin või seal oli varem nõtkke kask, mis andis varakevadel magusat mahla ja oli ilus omas õrnrohelistes kevadkuues. Või mõelge jälle kähharale männile või sihvakale kuusele, mis andsid kaitsvat varju vihmavalingu puhul.

Palju, palju ilusaid mälestisi maname silme ette, kui meenuvad lapsepõlve sõbrad. Meel aga muutub nukramaks, kui leiame, et üks ja teine meie sõpradest on kadunud. Kuid lohutame end — see peab olema nii, metsik loodus, puu ja põõsas peab aset andma kultuursele.

Meil on selliseid kultuurseid piirkondi, kuid need on sageli igavad ja üksluised olgugi lokkavate viljapõldudega, millest peremees tunneb täit rõõmu. Aga noored ja vanadki vajavad selle kõrval veel rohkem. Mitte see ükski ei tee kodu armsamaks, kui põlud kannavad raskepealist, lokkavat nisu, vaid see kodu seob meid tugevalt, kui ta on ka tervikuliselt ilus.

Luuletaja, kellega on noortel suurem hingesus, laulab ühest kasest

öues, uhkest metsast, mis latvu tõstab pilve poole, rohkest rukkist, mis hällib uhke nurme nõlvadel, kenast pajust koplis, kust pajupilli tõin jne.

Kas on ainult lage kultuurmaa kõrge põllumajandusliku taseme tunnuseks? Meil küll enamikus, kuna püüdsime esimese suure vaimustusega kõigist looduslikust „metsikust“ vabaneeda. Vanades põllumajandusmaades, kus küll maa hind hoopis kõrgem, on pilt teissugune, kultuurheinamaid kas palistatakse puude ridadega või sobivate põõsastega. Karjamaadele jäetakse kasvama ilusaid varjuandvaid puudesalusid. Teeveered palistatakse puudega, kõrgematele mäeküngastele jäetakse metsatukad. Veekogusid piiravad kaunid puud ja põõsad.

Milleks on siis need vanad, kogemustega põllumehed oma kallist maad raiskanud vähetasuvate puude ja põõsaste kasvatamisega? Põhjus on siin kahesugune. Puud-põõsad kõrgemate taimedena, kaugelt silma paistes, säilitavad ka põhjaliku põllumajandusliku kultuuri puhul, maastikule ilusa üldilme, isegi seda esile tõstes. Teiseks on vaja karjamaal loomadele kõrvetava päikese, külma tuulte, vihmade ja söödikute vastu kaitset. Lumevaestel talvedel on põllumehele suureks rõõmuks, kui tema karja- ja heinamaad katab paksem lumekord, mis kaitseb rohttaimi külmade ja põua vastu. Seda soodustavad õieti kasvama jäetud puud-põõsad. Ka suviste pöüdate vastu on puud-põõsad kaitseks. Uuemad uurimused näitavad, et parajalt puudega kaetud kultuurkarjamaad võivad kuni 50% enam saaki anda, kui täiesti lagedad. Paljudes, eriti Ameerika maades, on

seadusandlikult keelatud metsa ülemääraraiuda, kuna see kutsuks esile kliima halvenemist sademete vähenemisega ja tormide tugevnemisega. Sama mõju on ülemäärasel metsa hävitamisel ka meil.

Kui sageli on meil kiviseid põlluveeri, kergeid liivaseid mäenõlvu, järske jõe- ja ojakaldaid, mida ei saa kasutada ei korrallikuks põllu-, heina- ega karjamaaks. Küll kasvaks aga neil kohtadel väga hästi mets. Sellepärast metsastame maa-alad, mis senini on seisnud kasutult või on leivitanud ainult umbrohtu. Meie talud vajavad ehitus- ja tarbepuid ning ahjukütet, hoolitsemise aegsasti selle eest.

Rajades metsasalusid ja põõsastikke, hoolitseme ka kasulikkude lindude ja loomade leviku eest.

Praegu, talvel, on aeg plaanitseda kuidas saaksime oma kodukoha üldilmet tõsta, kuhu sobiks kasesalu, kuhu kuuse- või männitukk. Kas jõe või oja kaldale asetada hõbepajusid või jalaikaid ehk koguni mõlemaid ja veel liisaks saari ja teisi. Mõtleme ka sellele, kuidas neid sinna asetada, kas ritta või salkadesse.

Näib, et on ilusam, kui vabas looduses, eriti aga veekogude ääres asuksid puud vabalt salkades, meenutades loomulikku metsasalu. Ridadena sobivad puud ainult teeservadele ja õue lähemasse ümbrusse.

Kuidas kõiki neid töid sooritada, seda sobiks sõeluda noortel maanoorte ringides. Seal võiks isegi näiteks terve küla noored läbi arutada, kuidas kogu ümbruse looduseilu säilitada, täiendada ja isegi tõsta.

A. Haavaniit.

Rebase jälil.

Rebast tunneme kui kavalamat ja raskemini tabatavat jahilooma, kes oskab oma kallist kasukat väga hästi hoida. Egas muidu pole tekkinud lugematul arvul lugusid rebase kavallusest. Jaapani ärimeestel on kohati isegi kombeks äri edu huvides käia kummardamas templis rebasejumalat.

Rebasel on kõik meeled hästi arenenud, eriti aga kuulmine, nii tabab rebase kõrv vähimatki hällitsust. Näge-

mine on tal arenenud nagu jänesele: ta märkab igat liikumist, kuid paigalseisvat olevust ei nane tähele. Hästi on rebasel arenenud ka haistmine: alt tuule ei lähene ta kunagi ootavale jahimehele.

Rebasenahk on kõige väärtuslikum detsembrist märtsini. Naha väärtusele näib mõjuvat soodustavalt talve karmus ja lumerohkus.

Rebasel elutsevad meelsamini vahelduvatel, kõrgematel maadel, kuna ma-

dalates vesistes paikades pole neid asumas. Rebese kitsamaks ja kaitsvamaks eluruumiks on maase kaabitud või märgalt võõrandatud koopad ja käigud. Peakoopast viib välja mitu käiku, nii et põgenemine oleks võimalik vajaduse puhul igasse suunda.

Koopas viibib rebane poegimise ajal ja ka hiljem, kuna pojad jäävad pikemaks ajaks sinna. Halva ilma ja tõsise hädahoju puhul otsib rebane koopast varju ja kaitset, kuna ilusa ilmaga puhkab väljas.

Saaki otsima läheb reinuvader tavaliselt videviku tulekul, tagasi pöördub aga alles hommiku koidikul. Kui õine retk on ebaõnnestunud, võime teda näha ka päeval, eriti uduste ja sajuste ilmadega saaki otsimas. Toidu alal armastab rebane vaheldust ja mitmekesidust. Ta sööb putukaid, konni, sisalikke, kalu, hiiri, linde ja nende mune, jäneseid ja nende poegi. Vahelduseks võtab ka taimetoitu, nagu marju ja puuvilja. Eriti kahjulikuks muutub poegadega ema jahimajandusele, kuna siis ei leia ükski linnu- ega jänesepea armu. See ongi vast põhjuseks, miks meie jäneste arv kipub jääma väheseks, kuna rebaste hulk on suurenenud.

Rebasel pole peale inimese ühtki kardetavat vaenlast, sellest siis ka kiire signemine sobivais elutingimuisis.

Olgugi, et rebesejaht on huvitava- maid, siiski peame püüdma pidurdada rebaste paljunemist, kui soovime jahti pidada ka teistele metsloomadele ja lindudele, eriti tetredele ja jänestele.

Jahipidamise viise rebasele on õige mitmesuguseid, tutvume siin mõne tähtsamaga.

Jaht toimub siin üldjoontes nagu jänese juureski. Kuid rebase tabamine osutub siiski tunduvalt raskemaks. Rebane teeb üldiselt hagiya ees suuremaid ringe kui jännes; eriti kaugeid ringe jookseb ta lagedal ja ühtlastes suurtes metsades, kuna vahelduval maastikul ja metsatihnikutes on ringid hoopis vähemad. Ka ilmastik mõjustab ringide ulatust: Sajuste ning tuuliste ilmadega on nad vähemad kui külmal- del selgetel päevadel. Udu ja sajuga ei pea rebane aga rada. Väga oluline on, et rebane ringitamisel jookseks üht ja sama rada, seda saavutame, kui koer on hea ajaja, s. t. ajab rahulikult ja ühtlase kiirusega. Liig aeglaselt jälitavate koerte ees teeb rebane küll väikesi ringe, küid ei pea vanu radu kinni,

vaid jookseb igakord ise rada. Sarnasel juhul ei tea aga ahimees valida õiget asukohta. Märkab ringlev rebane midagi inimesest, siis jätab ta selle raja kohe maha ja suundub kaugema- tele radadele.

Aeglaselt jooksja hagiya ees on rebane ettevaatlikum ja tähelepanelikum kui kiirelt ajava hagiya ees.

Suudab kütt alt tuule märkamatu- läheneda sellele rajale laskekauguseni. võib saagis olla enam-vähem kindel.

Ühe korraliku hagiya on jaht tule- musrikkam kui mitmega. Kuid mitte iga hagiya pole kõlvuline, vaid selline, keda on harjutatud rebase jälgi pidama.

Koer, kes rebasejälgi ristavatele jänese- või sokujägedele üle läheb, ei kõlba rebasejahiks.

Jahiliste hulk olgu piiratud, eriti vilumatuid kütte ei tohi olla palju, kuna need ei mõista käituda küllalt ettevaatlikult. Rebasejahil tuleb olla vähemalt kolm korda ettevaatlikum kui jänesejahil. Peame arvestama tuule suunda, rebase head kuulmist ja nägemist.

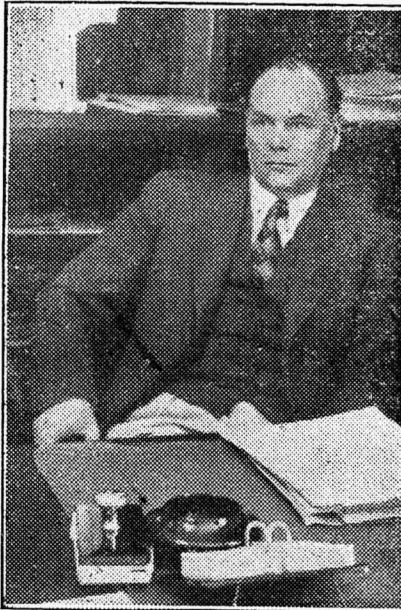
Sageli on kasulik võtta valve alla jahipiirkonnas olevaid rebasekäike koopasse, kuna rebane väsidest või haavu saanuna püüab end päästa koopasse põgenemisega. Nii on õige, et üks küttidest asub varjatult koopa piirkonda. Kui aga jahti peab üks kütte, siis tulevad koopa sissekäikude avad enne jahti kinni toppida.

Rebane liigub meelsamini varjatult, tihnikus; metsa lagedaid kohti läbib seal, kus need on kitsamad. Üle sõidutee läheb ainult hädakorral ja siiski suure ettevaatusega ning võimalikult kiiresti, künklikul maastikul liigub rebane meeleja orgudes kui mäeharjal või -külgedel. Neid asjaolu- sid peab jahimees arvestama laskekoha valikul.

Varitsemisjaht. Siin valvatakse ja lastakse rebast väljapandud sööda juures. See on võimalik ainult valgetel kuupaistelisel õhtudel või öödel. Kütil tuleb sobiv söötmiskoht valida aegsasti, kui maa alles lumetu.

Sobivaimaks kohaks on kiirevoolu- lise oja kallas. Veesulin sumbutab valvaka jahimehe poolt juhuslikult teki- tatud häälightsusi või krõbinaid. Asukoha valikul arvestame ka rebaste liikumise- teid. Sööda väljapanekuga algame kohe koha kindlaksmääramisel.

Henrik Visnapuu 50-aastane.

Vastalganud aasta 2. jaanuaril sai meie tuntumaid luuletajaid Henrik Visnapuu 50-aastaseks.

H. Visnapuu sündis 2. jaanuaril 1890. a. Valgemaal, Leebiku vallas. Maardina t. talutööliste pojana. Oli mõnda aega maakooliõpetaja. Andis eksternina küpsuseksami Tartus 1916. aastal, õppides hiljem ülikoolis keeleteadust.

Esimene luuletuskogu „Amores“ ilmus 1918. aastal, mis tegi noore autori ülemaaliselt kuulsaks. Üldse on H. Visnapuult ilmunud 12 luuletuskogu, milledest väärtuslikumaks peetakse „Amores’t“ ja „Taliharja“. Eestlase südamelähedasemaks luuletuskoguks on aga „Maarjamaa laulud“, kus heliseb soe tundetoon oma maa ja rahva saatuse vastu.

„Maanoorte“ toimetus soovib oma kaastöölisele palju õnne 50-nda künnise ületamisel.

Sööda väljapanek ainult valveöödeks ei anna peagu kunagi tulemusi. Söödaks kõlbavad loomade sisikonnad, lõpitud loomad, kalad, lastud rõövlitud jne. Söödakohast 25—35 sammu eemal valmistatakse laskekoht. Laskekohale on kõige otstarbekam kaevata koobas, mille kõrguse tõstmiseks asetatakse väljavisatud muld ümber ääre. Koobas vooderdatakse seest hagudega ja lagi tehakse jämedadest ristlattidele pandud hagadest, millel veel muldkate. Söödakoha poole jäetakse väike laskeava, mida võib sulgeda kas klaasaknaga või riidega. Koopasse pääsmiseks tehakse laskeava vastaskülge uks. Ukseava sulgemiseks sobib kas täis- või pooltopitud kott või midagi muud, kuid uks peab olema hästi suletav, sest vastasel korral võib kütt saada valvamisel pöhu.

Laskeavast parajasse kaugusse liüakse 2—4 tugevat vaia maasse, millele valmistatakse kindel iste. Ükski ese

koopas ei tohi liikumisel anda mingit häält. Koopa põrand kaetakse kas kuiva liiva, saepuru või haganatega.

Varitsemiskoobas tuleb seada korda vähemalt välispidiselt samaks ajaks, mil algame söötmisega. Koopa välimuse sulagu kokku ümbrusega, seepärast värske muld katta ümbruskonna maakamaraga. Laskeava lähedusse võib panna mõned madalad pöösad.

Peame meeles, et rebane sööda juures on eriti tähelepanelik. Rebast tuleb lasta siis, kui ta on laia küljega laskja poole.

Vähem tarvitav on meelitus- ehk peibutusjaht. See on rebase juurdemeelitamine hiire või jänese häält jäljendades. Kütt peab selle jahi puhul lume ajal olema riietatud valgesse. Peibutusjahti peetakse ka öhtul või öösel, mil tulemused on isegi paremad.

Vastavat häält tehakse selleks valmistatud vilega, vanad jahimehed oskavad seda hästi teha aga ka suuga.

Peibutusel hoidume, et me ei jääks pealetuult, kuna siis tuul kannaks lõhna rebasele. Hääliitsusega tuleb olla väga tagasihoidlik, harilikult aitab 2—3 korrast. Kui rebane kütile juba läheneb, jätame hääliitsuse ja ootame täiesti liikumatult laskmise võimalust. Peibutusjaht annab tulemusi hiire hää-

litsusega ainult seal, kus rebast on sageli märgatud hiiri püüdmast.

Rebast lastakse harilikult nr. 10 haavlitega. Kui esimene rebasele antud lask polnud surmav, lasta otsekohe teistkordselt, vastasel korral võib rebane ülikiresti kaduda. Isegi liikumatult lamavale rebasele tuleb läheneda laskevalmis püssiga.

A. H.

Helilooja A. Läte 80-aastane.

Tähelepanuväärivamaid sündmusi meie muusikaelus oli, et 12. jaanuaril sai 80-aastaseks meie vanema põlvkonna helilooja prof. dr. honoris causa Aleksander Läte, kes on meie ärkamis-aegse muusika silmapaistvamaid edasiredajaid.

A. Läte sündis 12. jaanuaril 1860, Tartumaal, Aakre—Pikasillal. Esimesed muusikalised mõjutused sai ta isakodust, oma emalt, kes oli Helme kooliõpetaja ja energilise koorijuhataja Saksi tütar. Juba 8 aasta vanuselt mängis tulevane muusikamees viiulit. Muusikalised harjutused jätkusid Rõngu kihelkonna koolis, kus koolijuhatajaks oli vilunud muusikamees A. Rossmann, kes asutas koolis viiulikoori ja korraldas sageli ka lauluharjutusi. Kihelkonna koolis õppis A. Läte ka klaverimängu.

Oma õpinguid jätkas ta Valgas, tuntud koolimehe J. Zimse seminaris, kus ta 18 aastase noormehena komponeeris oma esimese segakoorilaulu „Armastuse tundmine”. Seminari õpilasena komponeeris ta oma teisegi laulu. „Rahus käivad taevatähed”.

Lõpetades Zimse seminari 1879. a., siirdus A. Läte Puhja kihelkonna kooli õpetaja kohale, kus algas ta hoogsam loomistöö. Puhjas asutas ta laulu- ja mängukoori. Seal valmis ka ta esimene suurem teos — kantaat koorile, soolole ja orelile „Aasta viimne õhtu”, mida ta ette kandis kohapealsete piiratud jõududega. Olles Puhja kihelkonnakooli õpetaja, täiendas ta järje-

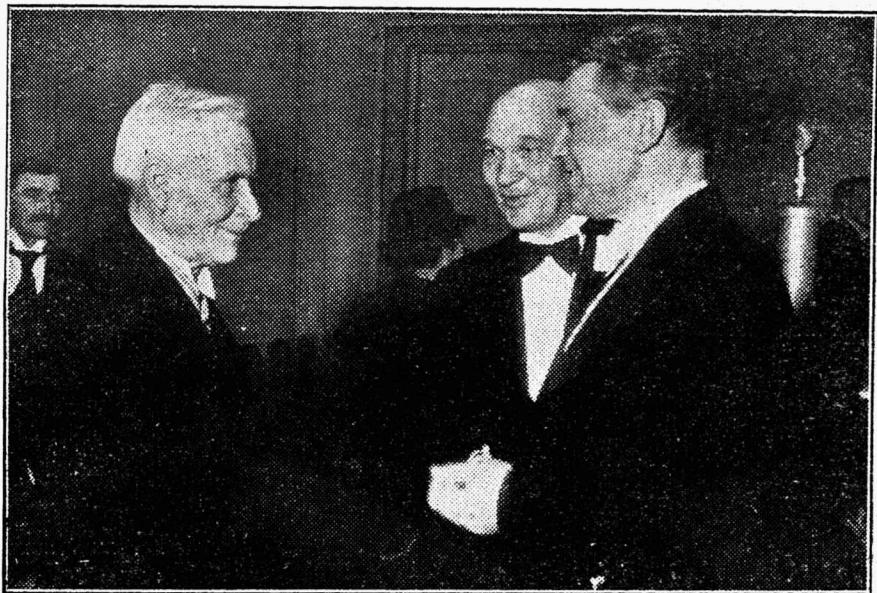
kindlalt oma muusikalisi teadmisi Tartu ülikooli muusikadirektorite H. Zollneri ja H. Harthani juures.

Aastal 1883 asus A. Läte uuele teenistuskohale Nõo köster-organistiksi ja kihelkonnakooli õpetajaks, jätkates ühtlasi oma muusikaliste teadmiste täiendamist ülikooli muusikadirektorite juures.

Nõo ajajärgu loomingust on nimetamisväärsimaid meeskooride laul „Pilvedele”, mis asjatundjate hinnangu järgi oma meeoleolu ehtsusest on kaunimaid laule eesti koorilaulude hulgas. Suuremaks tööks Nõo ajajärgul oli meeoleoline kantaat segakoorile, soolohäätele ja keelpillide orkestrile „Rändaja ja tähed”, mida autor hiljem Tartus täiendas.

Et Läte oli teadlik oma muusikalise hariduse pealiskaudsuses ja lünklikkuses, siis oli tema soovunelmaks heliloojale vajalise muusikalise eelhariduse omandamine. Oma kauaaegse igatsuse teostamisele sai ta asuda alles küpses meheas — 1895. aastal, mil ta sõitis Saksamaale ja astus Dresdeni konservatooriumi. Dresdenis kirjutas ta esimesed instrumentaalteosed orkestrile ja keelpillide kvartetile.

Lõpetades Dresdenis oma õpingud, asus helilooja 1900 a. Tartu, kus algas tema hoogne tegevus elukutselise muusikamehena. Tartus kutsus ta ellu sümfooniaorkestri, mis oli esimeseks sellekohaseks eesti algatuseks selles vanas ülikooli linnas. Esimene avalik sümfoonia kontsert toimus 19. novembril 1900,

Helilooja A. Läte oma 80-nda sünnipäeva aktusel Tallinnas.
Vasakul — A. Läte, paremal — prof. J. Aavik.

„Bürgermusse” saalis, mis oli selleaegsele rahvuslikult mõtlevalle eestlastele muusikaliseks suursündmuseks.

Peaaegu üheaegselt orkestriga, asutas Läte Tartus meeskoori, millest hiljem kasvas välja segakoor. Nende muusikaliste algatuste varal sai helilooja ette kanda ka suuremaid teoseid, nagu kantaate ja oratooriume, mis olid selleaegsele Tartu seltskonnale uudseiks sündmusiks. Niisugused oratooriumiettekanded, nagu Haydni „Loomine”, Händeli „Juudas Makkabeus” j. t., meelitasid kokku rohkearvulise kuulajaskonna ka väljaspool Tartut.

A. Läte muusikalise loomingu raskuspunkt koondus 1900—1907. aastate vahemikku. Siis haigestus ta raskelt ja loomingu töö katkes pikemaks ajaks. Alles omariikluse aastatel sai autor uuesti asuda intensiivsemale loomingu tööle. Kahest, hilisemal ajajärgul loo-

dud suuremast teosest on tuntuim helitöö „Vaba Eesti”, mis on patriootiline kantaat segakoorile, soololaulule ja klaverile ühes oreli ja puhkpillide kaasmänguga.

Kaheksakümne aastase „sünnipäeva lapse” koorilauludest on eelnimetatud „Kuldrannakese” kõrval tuntumad laulud „Rändaja”, „Tähed”, „Laul rõõmule” j. t. Ka praegu jätkub kõrgesse ikka jõudnud helilooja oma loomingu list tööd ja pikemate muusikateoreetiliste uurimuste kõrval on tal teoksil kaks suuremat tööd orkestrile.

*

A. Läte südamesse tungivad laulud on leidnud teed paljudesse maakodudesse ja laulurõõmsate maanoorte parimad soovid saadavad kõrgeelist heliloojat üle tema kaheksakümnenda künnise.

Juh. Vd.

Hobuseriistade valmistamine maanoorte talvisesse töökavva.

Paljude teiste talu talviste tööde ja kohendamiste kõrval tuleb talvel ka aega leida hobuseriistade kordaseadmiseks. Tulevad kohendada vanad, aga ka uued valmistada, kui vajadus on. Hobuseriistade alla paigutatavad summad ei ole väikesed. Sealjuures poest müüdav valmiskaup on tihti halvast materjalist ja lohakalt valmistatud. Igal juhul aga ei vasta poest ostetud hobuseriistad meie hobusele päriselt, nad „istuvad“ halvasti — nagu laagritöölikond. Ja — eriti rangide juures — halbade riistadega võime hobuse lühemaks või pikemaks ajaks muuta töövõimetuks. Alati tuleb aga talus parandada vanu hobuseriistu ega ole õige arvata, et see lähed esenesest. Rahvatarkus juba ütleb, et vana lappimine on raskem kui uue tegemine. Ja et see nii on, sellepärast näemegi niipalju lohakaid rakmeid ja enneaegset riistade lagunemist.

Kuidas parandada ja valmistada hobuseriistu, selle kohta võib koguda

teoreetilisi teadmisi vastavast kirjanusest. Hoopis paremaid tulemusi aga annab tegelik kursus. Paljud maanoorte ringid on võtnudki hobuseriistade valmistamise kursused talvisesse töökavva. See kursus peaks kestma vähemalt kaks nädalat, et saada vajalikku vilumust. Uute hobuseriistade valmistamise, samuti vanade riistade parandamise võib kursustel sedavõrd ära õppida, et ei tee mingisugust raskust neid kodus valmistada, mis tuleb tublisti odavam ja saab hobuse ja maitse kohasem.

Nahatööd võib võtta ka väga heade tagajärgedega maanoorte töövõistluste kavva, näit. traatlõnga valmistamine, rihmade õmblemine jne.

Nahatöö on sedavõrd huvitav, et peaks kujunema maanoorte lemmiktöök. Ja on iga maanoore häbi, kui ta hobune on rakendatud viletsate rakmetega.

Agr. A. Mark.

Maanoorteritingide tegevusest.

Vastsellina maanoored pühitsesid aastapäeva.

Vastsellina Maanoorteringi aastapäeva puhul oli 30. det. konvendi ruumes koosviibimine jõulukohases mahla-lauas, jõuluvana ja tants Maanoorte orkestri saatel.

Koosviibimisele saatsid tervitusi valavanem A. Pilt, Konvendi esimees G. Kenk ja Vana-Saaluse ringivanem E. Küppar. Veel ütlesid tervitusi Mauri ringi esimees A. Agar ja „Piusa“ ringivanem A. Tammesalu.

Peakõne pidas kõnemeister Paul Soesoo ja lõppsõna ringivanem J. Sibul. Jõuluõhtul avati ka kiritöödetoostluse ümbrikud ja rohke aplodeeri-

mise saatel lugesid kaks 1. auhinna saanud noort oma töö ette; nimelt Paul Soesoo ja Linda Niilus. 1-b auhinna sai Kalju Bendi ja 2. auhinna Erich Soesoo ja Loreida Jällai. Jõuluvana jagas noortele hulga kinke.

Painküla Maanoorteringi tööväljalt.

Painküla Maanoorterings pidas hiljuti oma aasta-üldkoosoleku.

Edukamaks tegutsemiseks on ringi pere koondunud üksikuiks töörühmadeks huvialade järgi. Sügisesel tööhooajal on asutatud mitmesuguseid teoreetilisi harrastusrühmi, nagu: koduümb-ruse uurimise-rühm, jt. milledest osavõtt on väga elav.

„Maanoorte“ toimetaja E. Vint — Ühistegevuskoja teaduslikuks sekretäriks.

End. Vint sündis 22. juulil 1907. a. Tartumaal, Konguta vallas, põllupidaja pojana. Lõpetanud H. Treffneri gümnaasiumi ja Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonna cum laude, mag. agr. teadusliku kraadiga.

Täiendanud ennast Helsingi Ülikooli juures agraarpoliitikas ja turundusteaduses. Viibinud õppeülesandel pikemat aega Taanis, Rootsis, Norras ja mujal.

Varem teeninud Eesti Põllumeeste Keskseks sekretärina, Põllutöökojas maanoorte eriteadjana ja alates 1937. a. — Ühistegevuskojas revidendina.

Ühistegevuskoja juhatus otsustas valida teaduslikuks sekretäriks mag. agr. Endel Vindi, arvates 1. jaanuarist 1940.

Talvises tegevuses seisab ringil ees mitmesuguste kursuste ja loengute pidamine.

Ligemal ajal kavatakse ring oma aastapäeva pühitsemiseks korraldada peo.

Ringi ümber on koondunud umbes kolmkümmend ümbruskonna noort ringivanema Peeter Valge juhtimisel. Juhatusse kuuluvad Ilmar Rannamäe, Evald Just, Elmar Kalavo ja Ella Just.

Maanoortejuhitide kursused Kanepis.

Kanepis korraldati põllumeeste konvendi poolt maanoorteringi juhtide kursused, millest võttis osa 40 ringijuhti ühe konvendi, kes kõik on nüüd rakendunud hooajale tööle oma ringide juures. Maanoorte liikumine Kanepi konvendis on uut hoogu võtnud. Senini on organiseeritud 7 maanoorteringi ja loodud Kanepi konvendi Maanoorte Ühendus ning ametisse määratud konvendi maanoortevanem, kelleks on põllumeeste konvendi esimees Elmar Saag.

Kursus Põlva maanoortele.

5. ja 6. jaan. toimusid Põlvas maanoorte juhtide kursused, millest võttis osa 39 maanoort kaheksast ringist. Lektoritena esinesid nõunik E. Nugis, pr. H. Paglant, konsulent Riivet ja noortevanem A. Ivask, kes oli ka kursuste üldjuhiks. Kursust tuleb pidada kõigiti õnnestunuks.

Erra noored võistlesid tööoskuses.

Viimasel ajal on peetud maanoorte töökoosolekuid ja töövõistlusi Erra-Liival, Erras ja Savalas.

Erra maanoorte ringis peetud töövõistlusel, kus tuli idanema panna 100 viljatera, kaaluda kanamune, leida nendele hind ning kirjutada koosoleku teadaanne, tulid esikohale ja said autasusid Otto Kallikorm, Vladimir Smirnov ja Ellen Rumma. Lügånuse maanoorteringis rehavalmistamise võistlusel said auhindu Adam Muda, Endel Liitt ja Johannes Vanatalu. Sama korral nõõpaugutegemise võist-

lusel tulid auhinnaile Anni Lõokene, Meeri Saareste, Laine Kaja, Magda Kukk, Aino Lustik, Aino Blumfeldt, Helga Reinmaa ja Helga Pügi.

Laguja maanoorte elav tegevus.

Laguja maanoorterit Elva konvendis on jätkamas elavat tegevust ka talvisel tööhooajal.

Kuna talvel praktilisi töid mõningatel aladel teha ei saa, siis teostuvad õpingud peamiselt teoreetiliste ainetega.

Ringi juures teotsevad õpinguid maaviljakuse, loomakasvatuse ja koduse kasvatuse aladel. Õpinguid teostatakse elavalt. Peetakse referaate ja oponentatakse neile täie tõsidusega. Töökoosolekuid Laguja algkooli ruumes peetakse 2—3 korda kuus. Ringi töös on tulemas rida kursusi kanakasvatuse, praktiliste tööde jt. alade üle. Läänud aasta lõpetati noorte poolt lõbusa vana-aasta õhtuga ühises teelaus 31. det., kus peokõnedega esinesid konvendi noortevanem M. Kiis ja konvendi noorteinstruktor K. Luuk.

Kanepis õnnistati maanoorte lipp.

Uue aasta esimesel päeval toimus Erastvere maanoorte ringi lipu õnnistamine, millest võttis osa rohkesti rahvast. Lipu õnnistas praost M. Heinam, kuna peokõne pidas L. Leis. Tervitusi ütlesid ja naelu löid Kanepi vallav. poolt sekretär Viljasto, komp. poolt J. Sikk, maanaiste poolt prl. A. Sikk, põllumeeste seltsi poolt H. Soome, konvendi poolt E. Saag ja maanoorte poolt V. Ratas.

Kärevere maanoorterit 4-a.

Kärevere maanoorterit asutamist on möödunud 4 aastat. Selle aja kestel on ring ümbruskonna noorte arendamiseks palju korda saatnud. Eristatulehepanu on pööratud oskusvõimete väljaarendamisele ja Kärevere maanoorterit on sel alal parimaid Tartumaal. 4 aasta kestel on ringi liikmed mitmesugustel võistlustel saanud 23 auhinda umbes 250 krooni väärtuses. Näitustel on ring samuti edukalt esinenud, omandades sama aja kestel umbes 160 krooni väärtuses auhindu. Ringil on enam kui

60-kõiteline raamatukogu. Aastapäeva tähistamiseks oli korraldatud vanaaasta õhtul koosviibimine Kärneri talus. — Ringi juhatusse kuuluvad praegu: Ernst Mutso (esimees), Heino Sepp (abiesimees), Endla Kukk (kirjatoimetaja) ja Leida Ruus (kassapidaja). Ringivanemaks on Heldur Kruus.

„Võhandu“ noored valisid.

Võhandu maanoorterit korraline kuukoosolek peeti Kärjala koolimajas 27. det. Koosolekut juhatas H. Piir ja protokollis Öie Räst. Otsustati seinajaaleht välja anda pealkirjaga „Noorus“. Seinalehe toimkonda valiti järgmised maanoored M. Maala; E. Ermel; Ed. Orr; Ö. Räst ja E. Veske. Ajalehe toimkonda, kes võtavad põllumajanduslisi ajakirju ja ajalehe tellimisi vastu F. Voltein, E. Veske ja L. Reimann. Ja meelelahutuse toimkonda E. Räst, H. Piir, E. Orr, E. Veske ja F. Voltein.

Noortepidu Tabinal.

Tabina maanoorterit korraldusel oli 26. det. Lindoral pidu, millega hiljuti asutatud Tabina maanoorterit algas seltskondlikku tegevust. Noorte ringiliikmete poolt hästi ettevalmistatud A. Antsoni näidend: „Kosjatalu“ sai rohke aplausi õaliseks. Rahvast peol oli rohkesti. Tantsuks mängis Vastseliina maanoorterit orkester.

Maanoorte juhtide kursis Iisakus.

Iisaku konvendi maanoorte ühenduse korraldusel toimus 4.—5. jaan. Iisakus Tärivere vallamajas konvendi piirkonnaline maanoorte juhtide kursus. Kursusest võtsid osa kõigi konvendi piirkonnas asuvate maanoorteritide tegeelikud juhid, arvult 18. Kahe päeva kestel peeti 6 loengut, milledes anti noorte juhtidele juhiseid lildiseks organisatsioonijuhimiseks ja talvise töö korraldamiseks. Peale loengute teostati 8 tunni jooksul organiseerimistõesse puutuvaid praktilisi harjutusi ja töid. Nii ilmus kursustele poolt toimetatud šapirograafil paljundatud kursuse ajakiri, korraldati õppetstarbel rida võistlusi, peeti näitlik huviohtu jne.

Loengutega esinesid Viru maanoorteinstr. E. Kello ja konsulent R. Kiever.